

Studiewijzer aardrijkskunde 11Havo

Mexico en de Verenigde Staten (T1)

Klas: 11 Havo

Blok: 1

Datum: september 2016

Als een les wegens ziekte uitvalt dan kan je zelfstandig door werken.

Zorg voor een groot schrift (A4-formaat) waarin je duidelijke aantekeningen kunt maken en schema's kunt tekenen. Bewaar je aantekeningen goed. Deze heb je de komende jaren in de lessen en voor het Centraal Examen ook weer nodig.

Maak altijd de opgaven met de atlas deze zijn van wezenlijk belang voor het oefenen van de (geografische) vaardigheden.

Leer de begrippen goed. De begrippen zijn de basis voor het verkrijgen van inzicht in de geografische vraagstukken. Dus leer niet alleen de betekenis van de begrippen, maar ook de context waarin de begrippen worden gebruikt.

De links naar een paar goede films over de kleding industrie staan in de digitale studiewijzer

	Datum	Lesinhoud	Jaaragenda
34	22 /m 28 aug	Introductie Lesbrief Nederlandse kledingindustrie Antwoordenbladen lesbrief digitaal versturen.	Di: 9.30 begin school & periode Wo: Begin lessen Do: schoolfotograaf
35	29 aug t/m 4 sept	Ma: Lesbrief Nederlandse kledingindustrie afronden. HW begrippen leren. Ben je eerder klaar dan ga je werken aan de andere lesbrief in de gebundelde lesbrief. Boek mee nemen: De Geo arm en rijk, zowel leerboek Mexico en de Verenigde Staten. Vr: Overhemdenfabriek in Hoogeveen Afsluitende opmerkingen bij de lesbrief o.a. vraag 13. Introductie De Geo arm en rijk §1.1 Kennismaking met het grensgebied HW: Opdrachten 1.1 maken 4 t/m 9	Do: Algemene ouderavond

36	5 t/m 11 sept	<p>Ma: PowerPoint Demografie/transitiemodel Maken opdrachten 4 t/m 13, is huiswerk en tekst studieboek door lezen.</p> <p>Maken uit de gebundelde lesbrieven, de eerste lesbrief. Vr: Zelfwerk in aula, Arnoud is er niet §1.2 Noord-Amerika als handelsblok Opdrachten 14 t/m 19, is huiswerk</p>	<p>Ma: Voorlichting Michaelactie 11^e kl om 12.30 & 10^e kl om 13.00 & 9^e +12^e kl om 13.30. Ma/Di: 12H/V, na per geen les, oefenpresentaties Wo t/m Vr:12H/V t/m 6u les & eindpresentaties om 19.00 uur</p>
37	12 t/m 18 sept	<p>Ma: §1.3 Maquiladors Opdrachten 20 t/m 28, is huiswerk</p> <p>Vr: Hoofdstuk 2 Een betere toekomst §2.1 PowerPoint Opdrachten 1 & 3 t/m 6, huiswerk</p>	<p>Wo: inhaalmoment 9 t/m 12 kl.</p>
38	19 t/m 25 sept.	<p>Ma: §2.2 Migratie naar de V.S. HW: opdrachten 7,8, 11</p> <p>Vr: §2.3 Mexicanen in de V.S. Opdrachten 15 t/m 19, huiswerk</p>	<p>Wo: Voorlichting 10M/H om 19.30.</p>
39	26 t/m 2 okt	<p>Ma: In de studiewijzer staat een lesbrief: Atlasopdrachten over het grensgebied van Mexico en de Verenigde Staten. Dit maken met de atlas 53 druk</p> <p>Vr: §3.1 Niet alle landen even rijk.</p>	<p>Wo: Michaëlaactie na 4 u. kl. 7/9/11 & na periode schoolplein kl. 8/10/12. Do. 12h/v hebben les Do. Michaëlaactie na 4 u. kl. 8/10 & na periode schoolplein kl. 7/9/11.</p>
40	3 t/m 9 okt	<p>Ma: Werken aan de lesbrief van vorige week maandag.</p> <p>Vr: zelfstandig werken. Kijken naar film over de kledingindustrie</p>	<p>Toneelweek 11C Ma: ouderavond 9^e kl. Wo: ouderavond 10^e kl. Toneelweek 11C, opvoering vr. Do&Vr: kunstreis 12^e klassen</p>
41	10 t/m 16 okt	<p>Ma: §3.2 Mensen en culturen</p> <p>Vr: Herhaling en oefening</p>	<p>Kunstreis 12^e klassen Landmeten 10^e kl. Di: Kickstart 11B (1t/m 3 u.) Wo: Kickstart 11C (1t/m 3 u.) Do: Kickstart 11D (1t/m 3 u.)</p>

			Wo: inhaalmoment 13.30 u. Wo: ouderavond 11e kl.
42	17 t/m 23 okt	Herfstvakantie	
43	24 t/m 30 okt	Herhaling en oefening	
44	31 okt t/m 6 nov	Toetsinhoud <ul style="list-style-type: none"> • gebundelde lesbrieven en woordenlijst • studiewijzer en lesinhouden De Geo <ul style="list-style-type: none"> • hoofdstuk 1 helemaal • hoofdstuk 2 helemaal Hoofdstuk 3 §1 en §2	Toetsweek 1 klas 9 t/m 12 Eindeblok 1
45	7 t/m 13 nov		Di: sportdag 9t/m12 na periode Do: 13.30 studiemiddag
46	14 t/m 20 nov		Wo: 13.30 inhaalmoment Do: ouderavond 5°&6° kl ouders
47	21 t/m 27 nov		Di: 19.30 Buitenland Buitenkans in Cals College Wo: cijfers ingevoerd
48	28 nov t/m 4 dec	??t/m 4 ^e uur les??	Ma: Rap.verg. 11e kl. Di:Rap.verg. 12e kl. Wo: rap verg 9e kl Do: rap verg 10e kl. Vr: rapverg 9 ^e kl.
49	5 nov t/m 11 dec	Wo: Rapporten en examendossier eruit	Toneelweek 11B Vr: toneelopvoering 11B
50	12 t/m 18 dec		Di: vakouderavond 7 t/m 12 vanaf 17.30 uur Wo: inhaalmiddag v. 13.30u
51	19 t/m 25 dec		Ma/Di/Wo: Toetsweek 10&12 (Niet voor talen) Vr: kerstspel + afsluiting
52	26 dec t/m 1 jan	Kerstvakantie	
1	2 t/m 8 jan	Kerstvakantie	
2	9 t/m 15 jan		Ma: leerlingen vrij/studiedag Do: Driekoningenopvoering
3	16 t/m 22 jan		Za: opendag 10.00-14.00 u
4	23 t/m 29 jan		luistertoetsen 12/10M/H in de les
5	30 jan t/m 5 feb		Drama examen 12V Za: Opvoering Drama Ma: ouderavond 11 ^e kl.
6	6 t/m 12 feb		
7	13 t/m 18 feb		Wo: 13.30 inhaalmoment Vr: 13.30 studiemiddag Vr: Toetsweek 9/10/11/12 (11 ^e geen talen)

8	20 t/m 26 feb	Toetsweek	Toetsweek 9t/m12 Vr: begin krokusvakantie
9	27 feb t/m56 mrt	Krokusvakantie	
10	6 t/m 12 mrt		Do: Sectorwerkstuk 19:30-21.00 u Einde blok 2
11	13 t/m 19 mrt		Wo: 13.30 inhaalmoment Do: Bovenbouwconferentie Vr: cijfers ingevoerd 9 t/m 11
12	20t/m 26 mrt		Toneelweek 11D Vr: opvoering 11D

Films over de kledingindustrie

Bloed, zweet en Luxeproblemen

Deze aflevering begint in Dhaka, de hoofdstad van Bangladesh. Het contrast tussen deze Aziatische metropool met vijftien miljoen inwoners en Afrika.

Uitgezonden door BNN

http://www.npo.nl/bloed-zweet-en-luxeproblemen/02-08-2013/POW_00668370

Jeroen Pauw gaat terug naar Bangladesh, waar vorig jaar 1123 mensen omkwamen toen een gebouw van acht verdiepingen met kledingfabriekjes instortte. Later bleek Rana Plaza maar berekend op vier etages. Er waren illegaal verdiepingen bovenop gebouwd om kledingfabriekjes voor de westerse markt te herbergen. Pauw verdiept zich in het lot van de miljoenen, vooral vrouwelijke, arbeiders in het land, voor wie de werkomstandigheden nog steeds heel slecht zijn

<http://www.npo.nl/jeroen-pauw-in-bangladesh/05-09-2014/14act0905Jeroen>

De slag om de klerewereld

Drie afleveringen

Roland Duong en Teun van de Keuken onderzoeken hoe het er in textielindustrie nu werkelijk aan toe gaat. Teun van de Keuken ruilt zijn perskaart in voor een stapel visitekaartjes en gaat undercover als textielhandelaar en dringt zo diep door in de keten. Hij klopt aan bij agenten en leveranciers bij wie hij voor zo min mogelijk geld een sweatshirt kan laten maken. Via modestad Parijs belandt hij in het walhalla van ons wegwerptextiel: Bangladesh. Roland Duong bezoekt de bron van onze begeerte. Langs de catwalks van Milaan probeert hij grote ontwerpers en modebazen aan hun jasje te trekken over het moordende tempo van mode anno nu. Is dat niet de kern van het probleem?

http://www.npo.nl/de-slag-om-de-klerewereld/02-01-2015/VPWON_1231623

Het gewas waar verreweg de meeste kleren van worden gemaakt: katoen. Fijn voor onze kleren, ellendig voor de boeren, plukkers en het milieu. Op zoek naar de stof voor zijn sweatshirt reist Teun van de Keuken naar de katoenvelden van Turkije. Hier kijkt niemand op van kinderarbeid in de katoenpluk. Roland Duong gaat in India op zoek naar hoe het beter kan. Hij weet een katoenplantage en fabriek te vinden die een inspiratie vormen voor de rest van de wereld. Organische katoen, zonder kinderarbeid met goede werkomstandigheden. Maar kunnen deze 'best practises' opboksen tegen de alledaagse ellende in de textielindustrie? Is het wel mogelijk om voor een habbekrats elke maand een gloednieuwe collectie in de winkel te krijgen die verantwoord is gemaakt? Is de bron van ellende niet de begeerte in onszelf?

http://www.npo.nl/de-slag-om-de-klerewereld/16-01-2015/VPWON_1231625

Roland Duong en Teun van de Keuken onderzoeken hoe het er in textielindustrie nu werkelijk aan toe gaat. Teun van de Keuken ruilt zijn perskaart in voor een stapel visitekaartjes en gaat undercover als textielhandelaar en dringt zo diep door in de keten. Hij klopt aan bij agenten en leveranciers bij wie hij voor zo min mogelijk geld een sweatshirt kan laten maken. Via modestad Parijs belandt hij in het walhalla van ons wegwerptextiel: Bangladesh. Roland Duong bezoekt de bron van onze begeerte. Langs de catwalks van Milaan probeert hij grote ontwerpers en modebazen aan hun jasje te trekken over het moordende tempo van mode anno nu. Is dat niet de kern van het probleem?

http://www.npo.nl/de-slag-om-de-klerewereld/02-01-2015/VPWON_1231623

Bronnen

Hoe kan de kledingindustrie eerlijker en menselijker? Wat kun jij doen? Met de tentoonstelling Fair Fashion Lab zoekt het Humanity House nadrukkelijk de dialoog met de kledingindustrie, de politiek en met jou!

- http://www.graphicmail.nl/new/en_send_preview_iframe2.aspx?SID=4&SiteID=18691&NewsletterID=405924
- h

Demografie

Sociale en natuurlijke bevolkingsgroei

Migratie heeft gevolgen voor het aantal inwoners in een bepaald gebied. De toename en afname van de bevolking door migratie wordt **sociale bevolkingsgroei** genoemd. De sociale bevolkingsgroei wordt uitgedrukt in het migratiesaldo. Is het saldo positief, dan neemt het aantal inwoners toe. We spreken dan van een **vestigingsoverschot**. Is het saldo negatief, dan neemt het aantal inwoners juist af en wordt er gesproken van een **vertrekoverschot**.

Behalve de sociale bevolkingsgroei beïnvloedt ook de natuurlijke bevolkingsgroei het inwonertal. **De natuurlijke bevolkingsgroei** is het verschil tussen het aantal geboorten en het aantal sterfgevallen in een bepaald gebied. Wanneer er in een gebied meer geboorten zijn dan sterfgevallen, is er sprake van een **geboorteoerschot**. In sommige gevallen kan het aantal sterfgevallen het aantal geboorten in een jaar overtreffen. Wanneer we de migratie van en naar het buitenland buiten beschouwing laten, zal de bevolking op den duur in omvang afnemen. Er wordt in dit geval gesproken van een **sterfteoverschot**.

De natuurlijke bevolkingsgroei verandert in de tijd. Het **demografisch transitie-model** laat de veranderingen zien

Evenals bij migratie, wordt er bij de natuurlijke bevolkingsgroei een onderscheid gemaakt in absolute en relatieve groei. Dat maakt vergelijkingen tussen gebieden met een verschillend inwonertal mogelijk. Het relatieve geboortecijfer en het sterftecijfer zijn de grootheden die hiervoor gebruikt worden.

Bevolkingsopbouw

Geboorte- en sterftecijfers zijn niet erg geschikt om landen of regio's met elkaar te vergelijken. Ze zijn sterk afhankelijk van de leeftijdsopbouw van een bevolking: de samenstelling van een bevolking naar leeftijdsgroepen. Bij een jonge bevolking zal het geboortecijfer hoger zijn dan bij een sterk vergrijsde bevolking. Het omgekeerde geldt voor het sterftecijfer. De leeftijdsopbouw wordt weergegeven in een **bevolkingsdiagram**. Dat is een weergave van de verdeling van de bevolking naar geslacht en leeftijd in leeftijdsklassen of cohorten van 5 jaar.

Er zijn qua vorm drie soorten bevolkingsdiagrammen te onderscheiden, zie GB53 202H.

- Piramidevorm (GB53 202H2): elke leeftijdsgroep is kleiner dan de voorafgaande bevolkingsgroep. Er is sprake van een jonge, toenemende bevolking. Vooral de bevolkingsdiagrammen van ontwikkelingslanden hebben deze vorm.
- Urnvorm (GB53 202H3): het bevolkingsdiagram heeft steeds kleinere cohorten bij de jongere leeftijdsgroepen. Er is sprake van een afnemende bevolking. Vooral in de West-Europese landen komt dit diagram veel voor.
- Granaatvorm (GB53 202H1): het bevolkingsdiagram laat een slechts zeer geleidelijke afname van jong naar oud zien; Er is sprake van een gelijkblijvend bevolkingsaantal. We spreken dan ook wel van een '**stationaire bevolking**'.

Uit de verschillende vormen van de bevolkingsdiagrammen kun je opmaken dat de natuurlijke bevolkingsgroei door de tijd verandert. Het Nederlandse bevolkingsdiagram had vroeger bijvoorbeeld een piramidevorm en is pas na de Tweede Wereldoorlog via een urnvorm in een granaatvorm veranderd. De bevolking van een gebied maakt dus een bepaalde ontwikkeling door.

De volgende drie factoren zijn van invloed op de veranderingen in de leeftijdsopbouw.

- A Sociaal-culturele factoren: veranderingen in de samenleving kunnen ertoe leiden dat het aantal geboorten afneemt. Afname van de invloed van de kerk, minder sociale controle en op latere leeftijd kinderen krijgen hebben een beperkende invloed gehad op het aantal geboorten. Niet alleen het geboortecijfer, maar ook het sterftecijfer is verlaagd door een sterk verbeterde medische zorg, een verbeterde hygiëne en een betere uitgebalanceerde voeding.
- B Economische factoren: waren kinderen vroeger een economische noodzaak, de laatste dertig jaar is het krijgen van kinderen steeds meer een economische last geworden. Tegenwoordig krijgen mensen kinderen omdat ze dat graag willen en niet meer omdat het moet om het hoofd boven water te houden. Anticonceptie maakt de keuze voor wel of geen kinderen mogelijk. De gezinnen zijn dan ook steeds kleiner geworden. Gezinnen met een of twee kinderen komen nu het meeste voor.
- C Politieke factoren: de politiek kan de geboorten op een bepaalde manier beïnvloeden, in ontwikkelingslanden proberen overheden bijvoorbeeld de explosieve bevolkingsgroei af te remmen door campagne te voeren voor geboortebeperving.

In een bevolkingsdiagram vormende personen van 0 tot 19 jaar en die van 65 jaar en ouder het economisch niet-productieve deel van de bevolking. De verhouding tussen het economisch productieve deel en het economisch niet-productieve deel wordt de **demografische druk** genoemd. Over het algemeen komt het erop neer, dat het economisch productieve deel van de bevolking het economisch niet-productieve deel van de bevolking moet onderhouden. Immers mensen die werken maken het mogelijk dat er voorzieningen zijn voor jongeren en ouderen, zoals onderwijs en bejaardenhuizen. Zijn er weinig werkende mensen ten opzichte van het aantal jongeren en ouderen dan betekent dat de druk op deze groep erg groot zal zijn om de voorzieningen op peil te houden.

De demografische druk van een bevolking kan als volgt worden uitgerekend.

$$\text{demografische druk} = \frac{\text{aantal} < 20 + \text{aantal} > 65}{\text{aantal } 20 - 65} \times 100\%$$

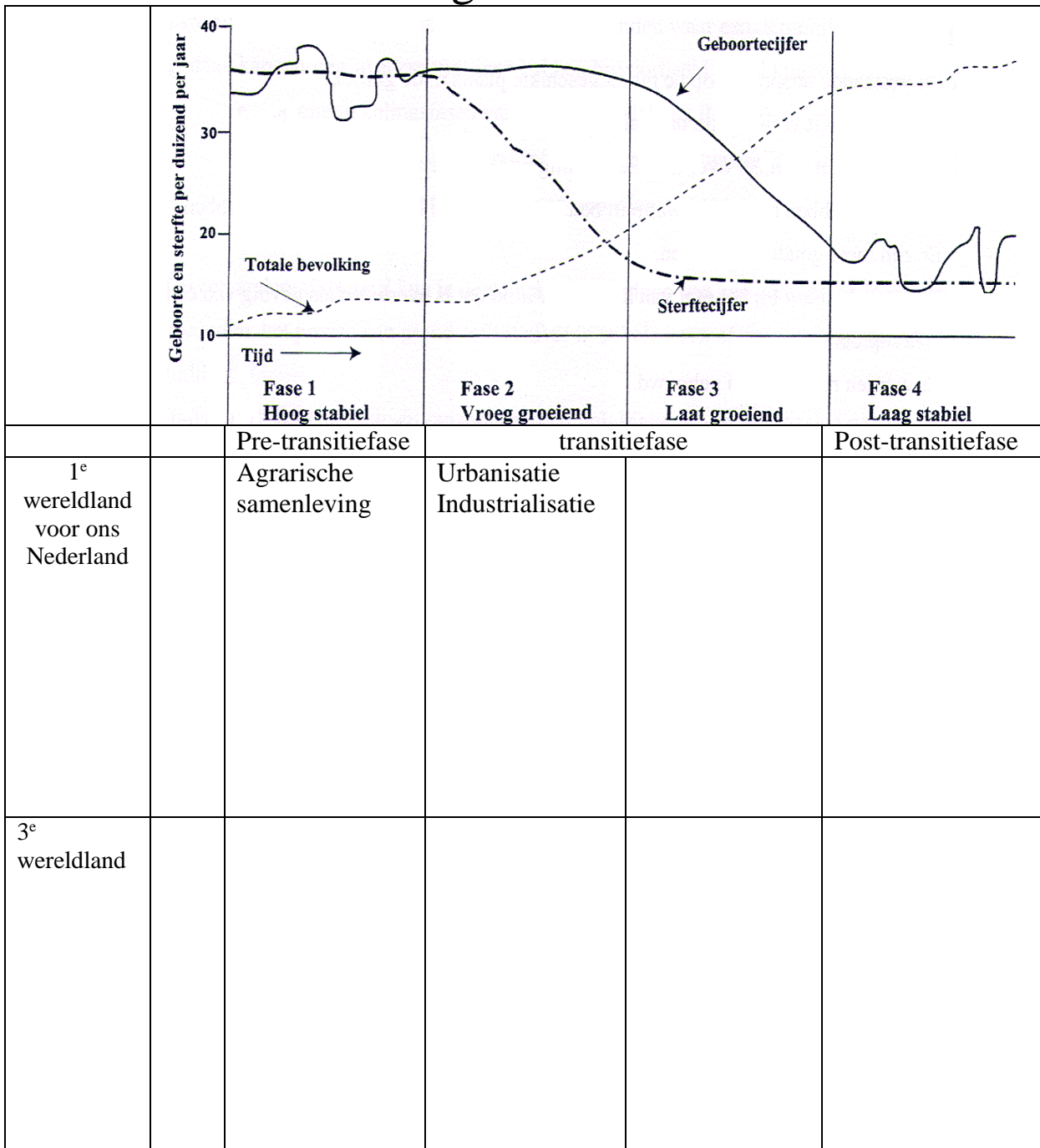
Wanneer de groep van 65 jaar en ouder stijgen, dan is er sprake van **vergrijzing**. Wanneer door vergrijzing het economisch niet-productieve deel van de bevolking groeit, wordt de leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar verhoudingsgewijs kleiner en stijgt de demografische druk. Ook kan de groep van 20 en jonger stijgen, dan is er spraken van **vergroening**.

$$\text{groene druk} = \frac{\text{aantal} < 20}{\text{aantal } 20 - 65} \times 100\%$$

$$\text{grijze druk} = \frac{\text{aantal} > 65}{\text{aantal } 20 - 65} \times 100\%$$

De demografische druk is in een piramide- model of een urnmodel het grootst, omdat daar de niet-productieve bevolking veel groter is dan bij het granaatmodel.

De demografische transitie

Lesbrief: Atlasopdrachten over het grensgebied van Mexico en de Verenigde Staten.

Bosatlas: 53ste druk

Klas: 11 havo, bij de Geo arm en rijk.

Doel: De kandidaat kan de situatie in het Mexicaans-Amerikaanse grensgebied beschrijven en toelichten. Hij of zij betreft hierbij de volgende elementen: economische, demografische en sociaal-culturele kenmerken van de gebieden aan weerszijden van de grens.

Opdracht 1

Om de migratiemotieven van de Mexicanen naar de Verenigde Staten te begrijpen kan gekeken worden naar enkele indicatoren, zoals inkomen.

a) Vul de onderstaande tabel in met behulp van de statistiek in de atlas.

	Verenigde Staten	Mexico	Nederland
BBP (koopkracht in euro/inw.)			
% beroepsbevolking werkzaam in de landbouw			
Human development index * (zie onderstaande toelichting)			

*De betekenis van Human development index (HDI) is omschreven in GB53 208B. In de statistiek staat de HDI onder kopje levensomstandigheden en VN-index.

b) Geef een verklaring van de migratie tussen Mexico en de Verenigde Staten. Gebruik in het antwoord de geografische begrippen (push- en pullfactoren).

Opdracht 2

Het is duidelijk dat er een grote tegenstelling is tussen Mexico en de Verenigde Staten. Deze tegenstelling is het best zichtbaar aan de grens.

Nu is het natuurlijk niet zo dat de Verenigde Staten overal even rijk is. Het gevonden BBP/inwoner is een gemiddelde. Ook de VS kent rijkere en relatief armere gebieden. Door het wisselen van geografisch analyseniveau kan je de VS als geheel ook indelen in een aantal deelgebieden (staten).

- Waar liggen de rijkste staten in de VS?
- Geef de namen van de armste staten van de VS?
- Geef een omschrijving van het inkomen van de vier staten die grenzen aan Mexico? (GB53 174H)

Vervolg op volgende bladzijde.

Het wisselen van analyseniveau kan ook bij Mexico.

Gebruik de kaart Mexico: inkomen.

- d) Geef het spreidingspatroon van de gebieden in Mexico waar werknemers meer dan 4.000,- euro verdienen.
- e) Beschrijf het spreidingspatroon van de gebieden in Mexico waar werknemers minder dan 1500,- euro verdienen?
- f) Heel algemeen geformuleerd kan gezegd worden dat de grens niet zo scherp is tussen arm en rijk als in opdracht 1 wordt gesuggereerd. De grens is(maak de zin af)

Opdracht 3

Veel Mexicanen migreren illegaal of legaal naar de VS. Hier is sprake van internationale migratie. Deze groep Mexicanen wordt samen met de andere Spaanssprekende mensen afkomstig van het Latijns-Amerikaanse continent Hispanics genoemd.

- a) Waar wonen de meeste Hispanics in de VS? Of anders geformuleerd wat is het spreidingsgebied van de Hispanics in de VS?
- b) In welke sector (landbouw/industrie/diensten) zullen de meeste Hispanics werken in de staat Illinois? Geef een toelichting, met eventueel de kaart die gebruikt is uit de atlas.

Opdracht 4

Mexicanen zijn niet alleen gericht op de Verenigde Staten. Veel Mexicanen migreren ook binnen de grenzen van hun eigen land; de binnenlandse migratie. De migratiestromen zijn vooral gericht op het grensgebied met de Verenigde Staten.

- a) Geef met behulp van een kaart uit de atlas een verklaring voor de migratiestromen naar het grensstaten.
- b) Gebruik kaart Mexico: migratie. Welke relatie kan je ontdekken tussen de grote van de migratiestromen en de afstand?

Opdracht 5

Gebruik kaart over het grensverkeer in het grensgebied van de Verenigde Staten en Mexico. Aan de grens, vooral bij een aantal steden is het dagelijks een drukte van belang. Vele werknemers rijden van hun woonplaats naar hun werkplek in een andere stad. Dit is het dagelijks woon-werkverkeer of te wel het forensisme.

- a) Hoeveel Mexicanen gaan er ongeveer dagelijks de grens over naar de VS bij Ciudad Juarez?
- b) Nu is het ook zo dat veel Amerikanen dagelijks van uit hun woonplaats naar Mexico gaan voor hun werk. Geef hiervoor een mogelijke verklaring?

Opdracht 6

Gebruik dezelfde kaart als opdracht 5 voor vragen over de handel. Probeer in het antwoord zoveel mogelijk gebruik te maken van de volgende (economische) begrippen: toegevoegde waarde, productiefactoren, kapitaalintensief, kapitaalextensief, arbeidsintensief, toegevoegde waarde, productieketen, eindproducten, grondstoffen, halffabricaten, assemblage.

- a) Uitgaande van de gegevens zoals vermeld in de kaart heeft Mexico dan een handelstekort of handelsoverschot?
- b) Geef in mogelijke verklaring van het antwoordt zoals gegeven bij vraagdeel a.
- c) De maquiladora-industrie is sinds 2007 aan het veranderen. Steeds meer bedrijven gaan zich toelichten op het gebied van hoogwaardige goederen. Wat wordt hiermee bedoeld? En Wat is hiervan de oorzaak?

